רבי יהודה לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם. וא"ת לרבא דמשני אליבא דרבי יהודה בזבחים בפרק התערובת (דף עט:) דבכ"מ אית ליה לר' יהודה מין במינו לא בטיל וכן נמי בפ' הערל (יבמות דף פא:) גבי חתיכה של חטאת וגבי פרוסה של לחם הפנים דקאמר התם ר' יהודה לא תעלה ומוקי לה התם רבה בר רב הונא כשנמוחה ופריך אי הכי מ"ט דר' יהודה ומשני ר' יהודה לטעמיה דאמר מין במינו לא בטיל והיא דקאמר התם בטיל היינו בטומאה דרבנן דמדאורייתא בכל שהוא סגי א"כ ה"נ דם תבוסה דרבנן ליבטל ברובא ויש לומר כיון דשייך ביה טומאה רביעית דם דמטמא באהל ראוי להחמיר בו יותר ולא בטל ברובו במינו וא"ת ולפירוש מהכא לרב חסדא דאמר בפ' הקומץ רבה (מנחות דף כג.) נבלה בטלה בשחוטה דבתר מבטל אזלינן ואי אפשר לשחוטה שתעשה נבלה והוי ליה מין בשאינו מינו והכא נמי אי אפשר לדם המבטל להיות טמא וליבטל ביה דם של אחר מיתה ויש לומר דהתם אליבא דתנא דבי ר' חייא פליגי רב חסדא ורבי חנינא דסבר התם כרבי יהודה אבל לרבי יהודה גופיה אין חילוק ולעולם לא בטיל[מ]: **מערה** אין נוגעת לא. וא"ת וליתני אינה נוגעת דלגופיה לא איצטריך דפשיטא דמערה דהא אינה מטמאה [ע] בהיסט ויש לומר דאיצטריך לאשמועינן דלא חיישינן שמא נגעה והכי נמי איכא לפרושי הא [פ]דתניא במסכת ידים כל שאינו מטמא את המים במשא כשר לנטילת ידים ויש שרוצים לדקדק הא מטמא במשא אינו כשר לנטילת ידים ומתוך כך אוסרין לקבל מים מן עובד כוכבים ושיבוש הוא דהא נדה ויולדת וזבה וטלולת יליהן אף על פי שמטמאות במשא וכ"ש עכשיו שאנו נוטלין כולנו ממי טמאים וגרסה דהתם אייתי לתרומה או לחולין שנעשו על טהרת תרומה ולא אתא לדיוקא אלא לגופיה דכשר לערות לידים ואף ע"ג דמטמא במגע לא חיישינן שמא יגע ולעיל מיניה תניא הכל כשרין ליטול ידים ואפילו טמא מת ואפילו בועל נדה שאינו מטמא [פ](בהיסט) ושמא כי היכי דקיל מנדה שאינו מטמא משכב ומחתון [צ][אלא] כעליון ושטילתו ביוסה"נ [ק] קיל מנדה שאינו מטמא בהיסט ומיהו קשיא הא דתנן במסכת כלים (פ"א מ"ב) למעלה מהן נבלה דמטמא במשא למעלה מהן בועל נדה שמטמא משכב ומחתון כעליון אלמא מטמא ומי במשא מיהו מצינן למימר דאע"ג דאינו מטמא במשא קאמר שפיר למעלה מנבלה כיון דאיכא חומרא חדא לית בנבלה דה"נ תנן לעיל ומטמא באבן מסמא ותנן בתר הכי למעלה מהן מת שמטמא באהל אע"ג דאינו מטמא באבן מסמא ואומר ר"י דלא קשה מידי אפילו אי מטמא במשא כנבלה היינו דמטמא את הטהור הנושא אבל כשהוא נושא את הטהור כגון הכא שהוא נושא את המים לא מטמא כדאמר בפ' ר"ע בשבת (דף פג:) זה הסיטו של זב שלא מצינו לו חבר בכל התורה כולה שאם תכריע טומאה את הטהרה בכף מאזנים שיהא טמא: **חולין הטבולין לחלה לאו בחלה דמו.** דוקא לענין טבול יום כדאמרינן לעיל בפרק קמא (דף ז.) כל שודאי מטמא חולין כו': **ואם נפל מרוקה ומדם טהרה על כבר של תרומה שהוא טהור.** והכי תנן בריש פ"ב דטבול יום משקין היוצאין ממנו כמשקה הנוגע בהן אלו ואלו אין מטמאין מפ' ר"ת במשקה תרומה הנוגע בהן אלו ואלו אין מטמאין את הקדשים אבל מפסל פסלי ליה אבל תרומה אפילו אינה פוסלת כדתני הכא שאם נפל רוקה ודם טהרה על כבר של תרומה שטהורה ואין לפרש במשקה חולין הנוגע בהן דהא טבול יום אינו מטמא משקה חולין ומאי קאמר אלו ואלו אין מטמאין (קדשים) אפילו מפסל נמי לא פסלי ואין לפרש במשקה חולין שנעשו על טהרת הקדש דהא חזרו ותמר בשמעתין דלאו כקדש דמו:

הרואה יום אחד עשר וטבלה לערב בו'. דספירת ערב לאו ספירה היא כדקאמר בגמרא ושוין בטבילת לילה שאינה טבילה מכאן קשה לפירוש רש"י שפירש בפ' ג' דזבחים (דף כג.) ובפסחים פרק כילד צולין (דף פא.) דקאמר לר' יוסי דקאמר מקלת היום ככולו וזבה שראתה בשביעי שלה אינה קוטרת לאחר טבילה ופריך התם אלא זבה גמורה היכי משכחת לה ומשני בשופעת אי נמי בראתה בשני בין השמשות ופי' רש"י הא דלא משני בראתה בלילות משום דלמ"ד מקלת היום ככולו לילה חשיבא ספירה ולא צריך עמוד השחר לטבול והשתא קשה דא"כ מתני' דלא כר' יוסי וכן מתני' דמגילה פ' הקורא (דף כ.) דתנן כולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר משמע דבלילה לא הוי ספירה

ומפ'

שראשון ראשון נפסק. שאין זב בקילוח אלא נוטף והלך אפי' היה רוב לאחר מיתה טהור שהרי מתחילה דם נפל מחיים בתוך הגומא ואח"כ נפל דם מיתה עליו טיפין טיפין כל טיפה וטיפה שנפלה בטלה בדם הראשון שהיה בגומא מחיים והיכא אמרי' דם תבוסה בשוכב על האדן ודמו זב ואינו נפסק ההוא כי הוי לאחר מיתה רובא אזלינן בתריה מדרבנן ואי נמי מספקא לן גזור בה טומאה: **דאין דם מבטל דם.** בפרק כסוי הדם[ט] **שופך לארץ.** שאינו נוטף אלא שותת ואינו נפסק הילכך לא מבטל ההוא דלאחר מיתה שהוא הרבה אבל נוטף ראשון בטל ואפילו טיפה שלאחר מיתה מרובה בטלה שלא נפל ביחד: **מתני' מערה מים לפסח.** מכלי אל כלי לרחוץ בו את בשר הפסח אבל במים אינה נוגעת שהיא טבולת יום שטבלה לסוף שבועיים ואין לה הערב שמש עד יום שמונים שהוא תכף להבאת כפרתה והכתוב עשאה טבולת יום דכתיב (ויקרא יב) בכל קדש לא תגע וקי"ל[מ] בכל קדש לרבות את התרומה וטבול יום שני הוא וכשהיא מערה אינה נוגעת במים אלא בכלים ושני אינו מטמא כלי: **חזרו לומר הרי היא כמגע טמא מת.** שהוא ראשון לקדשים אבל לחולין לא הילכך אפילו נוגעת במים אם תרלה שהמים חולין הם וטבול יום שני הוא ואין שני עושה שלישי בחולין ואף ע"פ שהמים הללו נעשים על טהרת הקדש שהרי לרחילת פסח עשויות לא מהני בהו שני לחולין הנעשה על טהרת הקדש לאו כקדש דמו: **גמ' נוגעת.** במים לא: **לקדש דמו.** ומהני בהו שני: **מתני' ומודים שאוכלה במעשר.** כדין טבול יום: **וקולה לה חלה.** עד שלא תקרא עליה שם ומנחתה בכלי: **ומקפת.** ומקרבת הכלי אצל העיסה כמו אקפינהו ולא אדמו בשחיטת חולין (דף נ.) וכמו אין מקיפין שתי חביות במס' ביצה (דף לב:). ובגמרא מפרש דמצוה לתרוס מן המוקף מן הקרוב לדבר שהוא תורס עליו: **ואם נפל מרוקה.** דהוו להו משקים היוצאין מן הטבול יום וטהוריס כדתניא בגמרא: **צריכה טבילה.** ליל שמונים לתרומה מפני שטבולת יום אדון היא והסיחה דעתה מן התרומה ואם ישראלית היא טובלת לביאת מקדש: **אינה צריכה.** אבל לקדשים מודו ב"ה דקיימא לן (חגיגה דף כא.) האוכן ומחוסר כפורים צריכין טבילה לקדש הילכך[ט] לאחר שהביאה כפרתה טובלת לקדשים: **גמ' לאו כחלה דמו.** ולא מהני בהו שני: **מתני' הרואה יום י"א.** שהוא סוף ימי זב ואין יום שלאחריו מצטרף עמו לזיבה: **משכב ומושב.** אפילו בעלה מטמא משכב ומושב לטמא אוכלין ומשקין שהוא כבועל שומרת יום כנגד יום דקסבר יום י"א בעי שימור:

וב"ה

מערה מים לפסח. אבל לא תגע בהן דחולין שנעשו על טהרת הקדש כקדש דמו. והאי דנקט מערה ולא נקט אינה נוגעת לאשמועינן דאע"ג דאינה נוגעת לא אסרו לערות שמא תגע: **בקודש דמו.** הכי נמי הוה מצי למימר כתרומה דמו דאשכחן מאן דסבר הכי בפ' אין דורשין: אלו ואלו אין מטמאין. אומר ר"ת דהכי פירושו כמשקין של תרומה הנוגע בהם דאילו כמשק' חולין שהורין גמורים הן דאין טבול יום מטמא משקה חולין. אלו ואלו אין מטמאין היינו אין מטמאין קדש אלא פוסלין. אבל תרומה אפי' מיפסל נמי לא פסלי כדקתני מתניתין ואם נפל מרוקה או מדם טהרה שלה על ככר של תרומה טהור. ואין לפרש דמשקה חולין קאמר ובחולין שנעשו על טהרת הקדש דהא סבירא לן השתא דלאו כקדש דמו כמו שחזרו לומר הרי הן כמגע [טמא] מת לקדשים ומותרת אף ליגע בידים ואינן פוסלין את הפסח ואלו משקין היוצאין ממנו פוסלין את הקדש מדקתני על ככר של תרומה טהור מכלל דשל קדש טמא: **הרואה** י"א. ה"ה שעירי לפ"ד בגמרא לא בעי שימור:

עין משפט נר מצוה

סה א מיי' פ"ה מהל' טומאת משכב ומושב הלכה ד:

סו ב מיי' פי"ח מהל' אבות הטומאה הל"ט:

סז ג ד מיי' פ"ה מהל' טומאת משכב ומושב הלכה ד:

סח ה מיי' פ"ג מהל' מעשר שני הל"ד:

סט ו מיי' פי"ב מהל' תרומות הל"א:

ע ז מיי' פ"ג מהל' תרומות הל"ז:

עא ח מיי' פ"ו מהל' אבות הטומאה הל"ד:

עב ט מיי' פ"ה מהל' משכב ומושב הל"ז וסי"ו מהל' איסורי ביאה הל"ז:

תוס' הרא"ש

מערה מים לפסח. אבל לא תגע בהן דחולין שנעשו על טהרת הקדש כקדש דמו. והאי דנקט מערה ולא נקט אינה נוגעת לאשמועינן דאע"ג דאינה נוגעת לא אסרו לערות שמא תגע: **בקודש** דמו. הכי נמי הוה מצי למימר כתרומה דמו דאשכחן מאן דסבר הכי בפ' אין דורשין: אלו ואלו אין מטמאין. אומר ר"ת דהכי פירושו כמשקין של תרומה הנוגע בהם דאילו כמשק' חולין שהורין גמורים הן דאין טבול יום מטמא משקה חולין. אלו ואלו אין מטמאין היינו אין מטמאין קדש אלא פוסלין. אבל תרומה אפי' מיפסל נמי לא פסלי כדקתני מתניתין ואם נפל מרוקה או מדם טהרה שלה על ככר של תרומה טהור. ואין לפרש דמשקה חולין קאמר ובחולין שנעשו על טהרת הקדש דהא סבירא לן השתא דלאו כקדש דמו כמו שחזרו לומר הרי הן כמגע [טמא] מת לקדשים ומותרת אף ליגע בידים ואינן פוסלין את הפסח ואלו משקין היוצאין ממנו פוסלין את הקדש מדקתני על ככר של תרומה טהור מכלל דשל קדש טמא: **הרואה** י"א. ה"ה שעירי לפ"ד בגמרא לא בעי שימור:

מסורת הש"ס

א) מנחות כב. פסחים סה:. **ב)** [מוספתא דאהלות פ"ד ה"ו ע"ש]. **ג)** [מגיגה יט: מולין ג:]. **ד)** [מולין ג:]. **ה)** [סוטה כט: מעילה ח. ע"ש מוספתא דטהרות פ"א ה"ג]. **ו)** [לעיל כט:]. **ז)** פסחים לה. יומא עד: [נדעים פי"ד מ"ג וע' בר"ש בהג"ה]. **ח)** לעיל ז.. **ט)** [עירובין ל: וש"נ]. **י)** טבול יום פ"ב [מ"א ע"ש מולין פז:]. **כ)** [במשנה ליומא]. **ל)** [מולין פז:]. **מ)** [יבמות עב.]. **נ)** בפ"א טוסף: [במהר, **ס)** [וע"ע תוס' מנחות כב: ד"ה ור' יהודה סבר]. **ע)** ס"א במשנ. **פ)** רש"ל במשנ. **צ)** רש"א.

גליון הש"ם

תוס' ד"ה מערה וכו' התניא במס' ידים וכו'. בתוספתא הוא בר"ש פפ"א דידים: **בא"ד** קיל מנדה שאינה ממטא בהיסט כו'. ע' יומא ו ע"ב תד"ה שמטמא:

הגהות הגר"א

[א] גמ' חוץ ממשקה הזב. שהוא אב הטומאה ממקו:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' מערה אין נוגעת לא אלמא חולין וכו' אימא סיפא מזרו לומר כו' אלמא חולין. ד' מלות אלו אלמא. אימא סיפא. אלמא. ממקו. וכ"כ כ"ז ממקו לדעת מהרש"א וכ"כ בר"ש משנה א' פ"ב דטבו"י יעו"ש: **ב]** שם מתני' מני אלא שאול היא. כ"ב ע' פאר הלכה פ' ה ע"ג באורך ועוד שם דף ו' ע"ב ד"ה בזה:

מוסף רש"י

אין דם מבטל דם. דקסבר מין במינו לא בטל (חולין פז: ובעי"ז זבחים לה. עז). **חולין שנעשו על טהרת** הקדש. אלא הרגיל לאכול קדשים מקבל עליו לאכול חולין בטהרת הקודש, כדי שיהו בני ביתו זהירין ובקיאין בטהרת הקודש (חגיגה יט: לו: שהיה להרגיל עצמו בטהרת קדשים שאם יאכל שלמים לו תוהה יהא בקי בשמיכתן (חולין ב:). **לאו** בקדש דמו. ואין מייב ליהר בהו (שם ג:). **טבול יום** תחילה לקדש. דהוי ראשון ומשו לקודש שני, דאותו שני עושה שלישי וכיעי בקודש ופוסל את התרומה (מעילה ח:). מעלה עשו בקודש להיות טבול יום אצלו כראשון לטומאה ויטמא שני בקודש זה מזה, שאוכל שנגע בטבול יום נעשה שני ועושה את חבירו שלישי ושניהם קרויין טמאין שמקלקלין את אחריה והשלישי פוסל את הרביעי להיות הוא עצמו פסול, אבל לא יפסול את אחריה במגעו (סוטה כט:). **צריכה טבילה באחרונה.** יולדת שהיא טבולת יום כל שעה ושעה, שהרי לסוף שבועים היא טובלת ואינה אוכלת בתרומה עד שיבלו ימי טוהר, כדכתיב בכל קדש לא תגע, וקאמרי ב"ש שצריכה לטבול לאור שמונים ואחד שהוא סוף שמונים (לעיל כט:). **מן המזוקף.** ממוך, כמו (חולין עו:) מקיפין בבועי, שסומכים זו לזו ורואין אם דומות זו לזו (ערובין ל: ובעי"ז חולין ז.). **משקה טבול יום.** אותן משקין היוצאים ממנו הרי הן כמשקין שהוא נוגע בהן (חולין פז:). ואלו ואלו אינן מטמאין. דלא גזור בהו רבנן טומאה (שם פח.). חדוש ממשקה הזב. כגון שלשה מעיינות הזב המעיין בפרק דם הנדה (נד:) שהן אב הטומאה לטמא אדם וכלים, וזבו ורוקו ומימי רגליו ושכבת זרעו של כל אדם, דילפינן מרוקו, דכתיב וכי יירוק הזב, מה רוק שהוא מתעגל ומתאסף יחד ואח"כ יוצא, אף כל שהוא מתעגל ויוצא, ומשקין אחרים יוצאין ממנו שאינם אב הטומאה, לפי שאינם מתעגלים ויוצאים כרוק, ואלו הן דמעת עינו דם מגפתו ומלכ האשה (חולין פח.).

וכ"ה פוטרין מן הקרבן. דלא בעי שימור. אבל לענין טומאה מודו מדרבנן להחמיר גזרה יום י"א אטו תוך י"א יום דמטמאה בועלה מדאורייתא עד שתספור קצת יום המחרת כדליף לקמן [עב.] מיהיה להו[1]: **טבלה יום שלאחריו.** דעבדה שימור קצת ושימור מעליא הוא אלא שתוך י"א יום אסור לעשות כן שלא תבא לידי ספק שמא תראה לאחר תשמיש ומצטרפין הימים לזיבה ואין טבילתה טבילה: **מטמאין משכב ומושב.** ואפילו בועלה מדרבנן גזרו אטו תוך י"א יום: **ופטורין מן הקרבן.** דהא עבדי שימור ואע"פ שחזרה ורואתה אין מצטרפין לזיבה שהרי תחילת נדה היא: **גרגרן.** ממהר לחטוא שמא ירגיל בכך תוך י"א אבל לענין טומאה טהור: **וחייבין בקרבן.** ואפילו לא תראה למחר דהא בעי שימור והרי בעל זבה קטנה: **טבלה יום שלאחריו.** דעבדה קצת שימור ושמשה: **ס"ז תרבוה רעה.** שמא תראה אחר כן ותצטרף לשלפניו ואין טבילתה טבילה: **ומגען.** לענין טומאה וטהרה: **ובעילתן.** לענין קרבן: **תלויין.** שאם תראה מגען מגע זבה וחייבין בקרבן ואם לא תראה מגען טהור ובעילתן פטורה: **גמ' ס"ר ושוין בטובלת לילה לזבה.** ואע"פ שחלוקין ב"ה ברואה יום י"א וטבלה לערב שפטורין מן הקרבן התם משום דיום י"א לא בעי שימור הילכך לאו זבה הואי אבל זבה קטנה של תוך י"א יום בעיא שימור דאין טבילת לילה עולה עד שתשמור יום המחרת קצת ותטבול: **ושוין ברואה תוך י"א יום וטבלה לערב ושמשה שחייבין בקרבן.** כאילו בועלה ביום. והך סיפא פירוש דריסא הוא: **אם שיוה לו לטומאה.** שאתם מודים שמטמאה בועלה משכב ומושב ליל מוצאי י"א: **בתוך י"א מצטרף עמו לזיבה.** הילכך צריכה לשמור יום המחרת כנגד יום הראייה: **להחמיר.** מדרבנן: **להקל.** להביא חולין בעזרה: **נושכים.** מוקשין: **אמר רב הונא משכבות ומושבות שבשני.** לראייתה הרואה תוך י"א וטבלה יום שלאחריו לב"ש דמחמירי ומטמאין משכב ומושב מדרבנן לאחר טבילה ואפילו לא ראתה מאי טעמא דכיון דכי חזיא מטומאה למפרע מדאורייתא שהרי מצטרף לזיבה כי לא חזיא נמי גזרינן מדרבנן אטו ראתה: **תניא טבלה יום שלאחריו.** יום י"ב שאינו מצטרף ואחר כן ראתה וקס"ד האי ראתה דלאחריו כאילו לא ראתה תוך י"א דמיא דהא עכשיו היא מטמאה מתחילת נדה ואינה פוסלת טבילה של שחרית והך טומאה מדרבנן היא דגזרינן י"ב אטו י"א ה"נ גזרינן לא ראתה אטו ראתה: **ראייה נדה היא.** ואינה מצטרפת אלא מעכשיו מטמאה וטומאת מעת לעת הוא דאיכא עליה וטומאת מעת לעת אינה מטמאה את בועלה אלא משום דגזרינן יום שלאחר י"א אטו תוך י"א דאורייתא ה"נ תוך י"א כי לא ראתה בשני אחר טבילתה גזרינן אטו ראתה: **א"ל אביי לרב יוסף רב להנא.** דאמר ראתה שאני הכי קא קשיא ליה אע"ג דהך טומאה מדרבנן ליכא למימר דכי היכי דגזרי ב"ש ראייה שניה דלאחר י"א אטו ראייה שניה תוך י"א ה"נ גגזור לא ראתה אטו ראתה דראייה דראייה מיתלפא ראתה בלא ראתה לא מיתלפא: **ועוד תנן.** דלא כרב הונא: **הרואה ראייה אחת של זוב.** באים מיירי: **כשומרת יום כנגד יום.** בשני שלה שמגעה תלוי אחר ראייה אם טבל לאחר ראייה וגגע במעשר מגעו תלוי שמא ירואה ראייה שניה ומצטרף לזיבה: **כבעל קרי.** וטהור למעשר לאחר טבילה מיד. קתני מיהא לב"ש שומרת יום וזב דראייה ראשונה טון: ותניא

וב"ה אומרים [a]פטורים מן הקרבן טבלה ביום של אחריו ושמשה את ביתה ואח"כ ראתה [a] ב"ש אומרים מטמאין משכב ומושב ופטורין מן הקרבן וב"ה אומרים [b]ה"ז [6]גרגרן [c]ומודים ברואה בתוך י"א יום וטבלה לערב ושמשה שמטמאין משכב ומושב וחייבין בקרבן [d]טבלה ביום של אחריו ושמשה ה"ז תרבות רעה ומגען ובעילתן תלויין: **גמ'** ת"ר [e]ושוין בטובלת לילה לזבה שאינה טבילה ושוין ברואה בתוך י"א יום וטבלה לערב ושמשה שמטמאה משכב ומושב וחייבין בקרבן לא נחלקו אלא ביום י"א יום שב"ש אומרים מטמאין משכב ומושב וחייבין בקרבן ובית הלל פוטרין מקרבן אמרו להן ב"ש לב"ה מ"ש יום י"א מיום תוך י"א אם שיוה לו לטומאה לא ישוה לו לקרבן אמרו להן ב"ה לב"ש לא אם אמרת בתוך י"א יום שכן יום שלאחריו מצטרף עמו לזיבה תאמרו ביום י"א שאין יום שלאחריו שנצטרף עמו לזיבה אמרו להם בית שמאי השוו מדותיכם אם שיוה לו לטומאה ישוה לו לקרבן ואם לא שיוה לו לקרבן לא ישוה לו לטומאה אמרו להם ב"ה אם הביאנוהו לידי טומאה להחמיר לא נביאהו לידי קרבן להקל ועוד מדבריכם אתם נושכין שאתם אומרין טבלה יום שלאחריו ושמשה ואח"כ ראתה מטמא משכב ומושב ופטורה מן הקרבן אף אתם השוו מדותיכם אם שיוה לו לטומאה ישוה לו לקרבן ואם לא שיוה לו לקרבן לא ישוה לו לטומאה אלא להחמיר ולא להקל הכא נמי להחמיר ולא להקל אמר רב הונא משכבה ומושבה שבשני ב"ש מטמאין אע"פ שטבלה אע"פ שלא ראתה מאי טעמא כיון דאילו חזיא מטמאה השתא נמי מטמיא אמר רב יוסף מאי קמ"ל תנינא טבלה יום שלאחריו ושמשה את ביתה ואח"כ ראתה ב"ש אומרים מטמאה משכבות ומושבות ופטורה מן הקרבן אמר רב כהנא ראתה שאני אמר רב יוסף וכי ראתה מאי הוי ראייה דנדה היא א"ל אביי לרב יוסף רב כהנא הכי קא קשיא ליה בשלמא היכא דראתה גזרינן ראייה דנדה אטו ראייה דזבה אלא היכא דלא ראתה מאי נגזר בה ועוד תנן [3]הרואה ראייה אחת של זוב ב"ש אומרים כשומרת יום כנגד יום ובה"א [i]כבעל קרי

ותניא

שפוסקת בו שאינו טהור אינו דין שיעלה לה לחשבון הנקייס[4]: **אף** אתם השוו מדותיכם. וא"ת ומאי ס"ד דב"ש הא ודאי לדידהו נמי איכא לאקשויי הכי וי"ל דקסברי ב"ש דיוס י"א שהוא מדאורייתא אי מחמירינן ביה לטמא משכב ומושב אתי למימר ביה חיוב קרבן אבל ביום שלאחריו שהכל יודעין שהוא מדרבנן לא אתי לחיובי קרבן אי מחמירין ביה לטמוי משכב ומושב:

אמר רב כהנא ראתה שאני. ואדרבה מגליה לרב הונא בתוך י"א יום בלא ראתה והיינו דקאמר רב כהנא הכי קא קשיא ליה פי' אדרב הונא ועוד תניא דלא כרב הונא:

אלא

ומפ' ר"ת דהכי פריך זבה ביממא היכי משכחת לה מדכתיב כל ימי זוב טומאתה אמרי' לקמן אימר ביממא תהוי זבה משמע דברואה ימים היא נעשית זבה מיהא תימה מאי קא משני ברואה בשני בין השמשות מ"מ ליכא אלא ב' ראיות ביום וא"ל דלא חש להזכיר השלישית כיון שהזכיר השניה ממילא ידעי' השלישית וכן ל"ל לפירש"י דבסוף פרק ב' דנזיר (דף טז.) דאיכא נמי הך סוגיא דכילד לולין (פסחים דף פא.) ומשני דחזאי תלתא יומי סמוך לשקיעת החמה דלא הוי שהות דסליק ליה למנינא ותלתא יומי לאו דוקא [2]דבחדא שגי כשראתה בשני עד הלילה ור"י מפרש זבה גמורה לר' יוסי היכי משכחת לה כיון דאית ליה לרבי יוסי מקלת היום ככולו בתחילת היום דקאמר זב הרואה בשביעי שלו אינו סותר התחלת היום ושלים ז' ה"ה נמי דסוף היום ככולו ואפי' ראתה בלילה מה בכך מ"מ מקלת היום ככולו וסוף היום להוי שימור וכן משמע בנזיר (דף טז.) דקאמר ולרבי יוסי כו' כיון דחזאי פלגא דיומא אידך פלגא סליק לה שימור משמע שסוף היום מחלות ואילך הוי שימור דאידך פלגא ומשני דחזאי תלתא יומי סמוך לשקיעת חמה דלא הוי שהות פי' סוף היום סליק לה למנינא דראייתה וא"ת ולרבי יוסי נימא וכי כותאי אמרה לשמעתיה דאית ליה מקלת היום ככולו ושמעתיה דרב אוקמינן לעיל (דף סט.) דלא ככותאי ובנזיר אוקמינן רב כרבי יוסי וי"ל דכי אית ליה מקלת היום ככולו היינו בשביעי לזבה שהוא יום אחרון של חשבונה וכן בשומרת יום כנגד יום מקלת יום ספירה עולה ואינה סותרת שאין לה למנות יותר והוא סוף חשבונה אבל בתחילת הספירה לא אמרינן שסוף היום שהיא פוסקת בו שיהא ככולו מיהו קשה לאמרי' בפ"ק דר"ה (דף י.) אמר רבא ק"ו ומה נדה שאין תחילת היום עולה לה בסופה סוף היום עולה לה בתחילתה שנה שתחילת היום עולה לה בסופה אינו דין שסוף היום עולה לה בתחילתה ומאי קושיא זבה תוכיח לרבי יוסי שתחילת היום עולה לה בסופה ואין סוף היום עולה לה בתחילתה ואור"י דאליבא דרבנן קאמר רבא ולא אליבא דר' יוסי ועוד נ"ל דאפילו לרבי יוסי אין שייך לומר יוכיח מזבה לנדה דגבי נדה דין הוא שיהיה יום ראשון מן החשבון כי למה לא יהיה ככל הטומאות שאין צריכין נקייס אבל זבה דצריכה נקייס נהי דבסוף החשבון יעלה שמיד שנכנס השביעי נכנס בטהרה מ"מ יום

[1] [לעיל נד.], [2] זכיס פ"א מ"א, [3] [ויקרא טו], [4] [נוע' תוס' לעיל לג. ד"ה סופרתו ותוס' פסחים פא. ד"ה א"כן],

הגהות מהר"ב רנשבורג

[a] גמ' בש"א מטמאין משכבות ומושבות ופטורים מן הקרבן כנ"ל: [b] תוס' ד"ה (בדף עא ע"ב) הרואה וכו' ותלתא יומי ל"ל דבחדא. מלת דבחדא נמחק. וכ"כ דבתרתי כנ"ל וכמ"ש רש"א:

מוסף רש"י

הרי זה גרגרן. אלא המתין יום זה (לעיל נד.). ומגען ובעילתן תלויין. חו היא מליתן אם תראה היום יהיו טומאין למפרע וחייבין בקרבן (זבחים כט.).

תוס' הרא"ש

ושוין בטבילת לילה לזבה שאינה טבילה. פרש"י דשוין דסיפא [הוא פירושא] לשוין דרישא. ורבינו מאיר פירש דקאי אהא דתנן במתניתין גבי זבה קטנה היכא דחל יום י"ב יום טבילתה וקדמה וטבלה בלילה דלב"ש מטמא משכב ומושב וחייבין בקרבן ולב"ה פטורין מן הקרבן שוין הן ומודו להו ב"ה לב"ש היכא דחל שביעי לספירתה יום י"ב וקדמה וטבלה בלילה שחייבין בקרבן: **אף** אתם השוו מדותיכם כו'. (וב"ש) [וב"ה] סברי דביום י"א כשטבלה לערב אין לגזור טומאה דלמא אתי למימר טומאה דאורייתא היא לפי שהוא מי"א ימי זיבה ויבא לחייבה קרבן ותביא חולין לעזרה. אבל ביום שלאחריו מידע ידעי כ"ע דתחלת נדה [הוא] וחומרא דרבנן בעלמא הוא ולא יבא לטעות לענין קרבן:

עין משפט נר מצוה

עג א מיי' פ"ו מהל' איסורי ביאה הל"ז:

עד ב מיי' שם הל"ח ופ"ה מהל' משכב ומושב הלכה ח:

עה ג מיי' פ"ו מהל' איסורי ביאה הל"ג ופ"ה מהל' משכב ומושב הל"ו:

עו ד מיי' פ"ו מהל' איסורי ביאה הל"ג ופ"ה מהל' משכב ומושב שם:

עז ה מיי' פ"ה מהל' משכב ומושב שם ופ"ו מהל' איסורי ביאה הל"ב:

עח ו מיי' פ"ב מהל' מחוסרי כפרה הל' ו:

עט א ב מיי' פ"ט מהל' מעכ"מ ומושב הלכה יב:
פ ג מיי' שם פ"ט הל"ח:
פא ד מיי' פ"ט מהל' מעשה הקרבנות הל"כ:
פב ה ג] מיי' פ"ט מהל' מיטות הל"ב:
פג ו מיי' פ"ו מהל' איסורי ביאה הל"ג:
ז [מיי' שם הל"ז]

תוס' הרא"ש

וקתני רישא הרואה ראייה של זוב בש"א שומרת יום כנגד יום. אלמא לב"ש שומרת יום כנגד יום תולין. תמיה לי מאי קא פריך דב"ש וב"ה פליגי ברואה ראייה אחת דטמאה דאורייתא דב"ה משוי ליה לבעל קרי וב"ש משוי ליה כשומרת יום כנגד יום דאורייתא. וי"ל דאם איתא דלב"ש טמטמה משכב ומושב בשני אפילו לא ראתה לא הוה להו למימר בשומרת יום כנגד יום דלא לייתי למיטעי לטהר אותה בשלא ראתה קודם כמו רואה ראייה אחת של זוב: **לא** תימא כשומרת יום כנגד יום אלא אימא כבועל שומרת יום כנגד יום. תימה דרב הונא מדמי תוך י"א בלא ראתה כמו י"ב בשראתה כדקאמר רב יוסף לעיל אף אנן נמי תנינא וא"כ היכי קאמר דבתוך י"ב בשלא ראתה דבועלה טהור הא תנן במתניתין טבלה ביום שלאחריו ושמשה את ביתה ואח"כ ראתה בש"א מטמאה משכב אלמא בועלה טמא ביום י"ב כשראתה וא"כ ה"ה יום י"א אע"פ שלא ראתה. וי"ל דס"ל לרב הונא דאע"ג דגזרו תוך י"א בשני שלה היכא שלא ראתה אטו ראתה לענין משכב ומושב כי היכי דגזרו חכמים ביום י"ב שראתה אע"ג דאינה סותרת אטו ראייה דתוך י"א יום. לענין בועלה דלא שכיח לא רצו להחמיר בלא ראתה בשני שלה אטו ראתה אע"פ שגזרו חכמים בבועל כשראתה ביום י"ב אטו ראתה תוך י"א: **מאי** שנא איהו ומאי שנא איהי. פרש"י מאי שנא בועל דלא מטמא משכב ומושב כל זמן שלא ראתה אחר תשמיש דיליה ומאי שנא איהי דמטמא. ותימה דהיינו אידך קושיא דפריך בתר הכי מאי שנא משכבות ומושבות דמטמיא ומאי שנא בועל דלא מטמיא ונראה דה"פ מאי שנא איהו רואה ראיה אחת של זוב דמשכבות ומושבות שבין ראשונה לשניה לב"ש תולין ואם לא ראתה ראייה שניה טהורין ומאי שנא איהי רואה תוך י"א יום דמטמאה משכב ומושב אפי' לא ראתה כדקאמר רב הונא. ומיהו המדקדק פרש"י לא קשה מידי דה"פ מאי שנא איהו בועל דלא מטמא משכב ומושב אחר תשמיש ומאי שנא איהי דמטמאה והדר תו פריך מאי שנא משכבות ומושבות דגזור ביה משום דשכיחי ביה דמים ומאי שנא דלא גזור בה שתטמאנו במגע אלא טהור גמור הוי: ר' יוחנן אמר הילכתא י"א. תימה במאי קא מיפלגי ר' יוחנן ור"ל בדברי ר' אלעזר בן עזריה הא איהו לא איירי כלל ביום י"א אי הוי שימור אי לא אלא קאמר שיש י"א בין נדה לנדה דשייכא בהו זיבות ולא נדות. ועוד לפי דברי ר' יוחנן ור"ל מאי קא פריך קראי נינהו הא לא איירי קרא בדין י"א יום אי בעי שימור או לא. או אי הוי שימור לאחריני ומתוך לשון רש"י משמע דגרס במילתיה דר' אלעזר בן עזריה ויום י"א יום שבין נדה לנדה ול"ג י"א יום כו' דפרש"י מאי הילכתא דמשמע איום י"א קאמר ר' אלעזר דהוי הלכה למשה מסיני ובעי תלמודא מה הן הלכותיו משאר הימים שהיו לפניו. והא דפריך קראי נינהו ולא קפריך הילכתא למה לי אלא קשה ליה קרא למה לי דכיון דהילכתא היא די"א לא בעי שימור ממילא שמעינן שיש י"א בין נדה לנדה. ומיהו קשה הא דמשני קראי לר' עקיבא הילכתא לר' אלעזר ב"ע הא מקראי דר' עקיבא לא שמעינן אי בעי שימור או הוי שימור לאחריני. וי"ל דלר' עקיבא שמעינן להו מסברא:

ותניא המסיט את הראייה ב"ש אומרים תולין וב"ה [א]מטהרין משכבות ומושבות שבין ראייה ראשונה לראייה שנייה ב"ש תולין וב"ה [ב]מטהרין וקתני רישא הרואה ראייה אחת של זוב ב"ש אומרים כשומרת יום כנגד יום אלמא שומרת יום כנגד יום לב"ש תולין לא תימא שומרת יום כנגד יום אלא אימא כבועל שומרת יום כנגד יום מאי שנא איהו דלא מטמא משכב ומושב ומאי שנא איהי דמטמיא ליה איהו דלא שכיחי ביה דמים לא גזור ביה רבנן איהי דשכיחי בה דמים גזור בה רבנן ומאי שנא משכב ומושב דמטמיא ליה ומאי שנא בועל דלא מטמיא ליה משכב ומושב דשכיח מטמיא ליה בועל דלא שכיח לא מטמיא תנן טבלה יום שלאחריו ושמשה הרי זו תרבות רעה מגען ובעילתן תלויין מאי לאו דברי הכל היא לא ב"ה היא דתניא [א] אמר להם רבי יהודה לב"ה וכי לזו אתם קורין תרבות רעה והלא לא נתכוון זה אלא לבעול את הנדה נדה ס"ד אלא אימא לבעול את הזבה זבה ס"ד אלא אימא לבעול שומרת יום כנגד יום איתמר [ג]עשירי רבי יוחנן אמר [ד]עשירי כתשיעי מה תשיעי בעי שימור אף עשירי בעי שימור ר"ל אמר עשירי כאחד עשר מה אחד עשר לא בעי שימור אף עשירי לא בעי שימור איכא דמתני לה אהא [ג]אמר לו רבי אלעזר בן עזריה לר"ע [ג]אפי' אתה מרבה בשמן [ה] [ז][בשמן] כל היום כולו איני שומע לך אלא [ד]חצי לוג שמן לתודה [ה]ורביעית [א] יין לנזיר [ו]ואחד עשר יום שבין נדה לנדה הלכה למשה מסיני מאי הלכה ר' יוחנן אמר הלכה י"א ר"ל אומר הלכות אחד עשר ר' יוחנן אמר הלכה אחד עשר אחד עשר הוא דלא בעי שימור הא לאחריני עביד שימור ור"ל אמר הלכות אחד עשר לא אחד עשר בעי שימור ולא שימור לעשירי הוי הני הלכות נינהו הני קראי נינהו דתניא יכול הרואה ג' ימים בתחילת נדה רצופים תהא זבה ומה אני מקיים [ו]אשה כי תהיה זבה דם יהיה זובה [ז]ברואה יום אחד [ח](אבל הרואה ג' ימים בתחילה תהיה זבה) תלמוד לומר בלא

אלא אימא כבועל שומרת יום כנגד יום. וקשה דל"כ מסקינן דשומרת יום כנגד יום בשני שלה אין בועלה מטמא משכב ומושב והא תניא טבלה ביום שלאחריו ושמשה את ביתה ואח"כ ראתה מטמאין משכב ומושב ומטמאין משמע לשון רבים דקאי אתרוייהו היא ובועלה ולכך למימר ראתה שאני דהא מתרצא מילתא דרב יוסף ואידחי רב כהנא וי"ל דהך מסקנא דהכא ליישובי מילתא דרב הונא אתא דלא תקשי ליה מברייתא ומיהו מילתא דרב יוסף אדחי ויתא נמי טפי לרב הונא דלא תקשי מאי קמ"ל דודאי ראתה שאני כדמתרץ אביי מילתיה דרב כהנא וסבר רב הונא דלענין בועלה דלא שכיח אית לן למימר ראתה שאני אבל איהי דשכיחי בה דמים אפי' לא ראתה גזרינן אטו ראתה כי היכי דגזרינן ראתה ביום י"ב אטו ראתה תוך י"א ואע"ג דראיית י"ב אינה סותרת ועוד אור"י דאפילו קיימא מילתא דרב יוסף ניחא דלא קשה ממתני' דודאי ביום שלאחריו דהיינו ביום י"ב דשכיח בועל גבה דליכא איסור דאורייתא מטמא בועל משכב ומושב אע"ג דלא ראתה אבל תוך י"א יוס בשני שלה אע"ג דגבי דידה לא מפלגינן בין ראתה לא ראתה מ"מ בועל אינו מטמא משכב ומושב אלא בראתה: **מאי** שנא איהו. פי' בקונטרס מאי שנא בועל דלא מטמא משכב ומושב [ט] ותימה דהיינו האי דפריך בתר הכי מאי שנא בועל דלא מטמא משכב ומושב וי"ל דמעיקרא פריך משום לתאי דידיה וכי משני דלא שכיח ביה דמים פריך ולטמא משום לתאי דידה ור"י מפרש מ"ש דאיהו רואה ראייה אחת של זוב דתולין משכבות ומושבות שבין ראשונה לשניה ואין מטמא אלא ע"י תלייה אם יראה ואם לא יראה טהורין ומאי שנא איהי דכי רואה תוך י"א יוס דמטמאה משכב ומושב ואע"ג דלא ראתה לרב הונא מיהו לא דמי דהתם משום דכי ראתה סתרה ולכך החמירו בלא ראתה אבל זב אפילו יראה לא יסתור לכך נראה מאי שנא איהי דכי טבלה יום שלאחר י"א יוס ושמשה וראתה דמטמא משכב ומושב בלא תלייה אע"ג דהתם נמי אין סתירה ולהאי פירוש דפרשינן דראתה לאו דוקא פריך אבל לאידך פירושא דאמרינן ראתה שאני אבל לא ראתה תולין שוין איהו ואיהי: **אלא** חצי לוג שמן לתודה ורביעית [ז]יין לנזיר. נראה דהכי שמע מרביה וגרסינהו א"ע ר"ע חלק עליו מכל שנשה אלה כדאמר לקמן גבי אחד עשר יום הלכתא לר' אלעזר בן עזריה קראי

לרבי עקיבא והוא הדין נמי דבשלישי פליג אע"ג דלא אשכחן: **רבי יוחנן אמר הלכה אחד עשר.** תימה במאי פליגי ר' יוחנן ור"ל הא רבי אלעזר בן עזריה לא אייתי אלא בחשבון הימים שבתוך אחד עשר דשייכא בהו זיבה אבל בשימור אחד עשר לא אייתי כלל וכן משמע מדפריך לקמן הני קראי נינהו ואי איהו אייתי בהלכתא אחד עשר ליתני קרא למנין הימים שהיא זבה והלכתא לשימור אחד עשר ויש לומר דודאי הלכה דקאמר רבי אלעזר בן עזריה לא אייתי אלא במנין הימים דשייכי בהו זיבה ורבי יוחנן ור"ל בסברא בעלמא פליגי דרבי יוחנן קאמר כיון דיום שאחר י"א הוא נדות אין י"א צריך ספירה (ג) ור"ל סבר דאפילו שימור אינו נעשה לעשירי כיון דאינו רואה להלטרף לזיבה גדולה דליכא אלא ג' ימים והשתא ניחא דהש"ס פריך שפיר קראי נינהו:

ותניא. בזב בראייה ראשונה: **המסיט את הראייה.** טהור שהסיט את הטיפה ראשונה: **ב"ש אומרים תולין.** אם יחזור הזב וירואה היום שניים [ו] נמצא זב גמור למפרע וחוב מטמא במשא: **וב"ה מטהרין.** כמסיט את הקרי דלא מטמא במשא: **משכבות ומושבות כו'.** אלמא מדמקשי ב"ש ראייה ראשונה לשומרת יום וקתני משכב ומושב של בין ראייה ראשונה לשניה תולין אלמא משכב ומושב דשומרת יום בשני שלה תולין ואם לא תראה טהורה ודוקא בשני אבל בראשון לא סלקא לה טבילה עד שתשמור קצת שני וכל זמן שלא טבלה זבה היא: **אלא אימא כבועל שומרת יום.** דמודה רב הונא בבעילה בשני לאחר טבילתה שהיא תולה כל זמן שלא ראתה ואין טומאתה עליו אפילו מדרבנן: **מאי שנא איהו.** בועל: **דלא מטמא משכב ומושב.** דליה ומאי שנא איהי דמטמאה: **איהו דלא שכיח ביה דמים לא גזרו ביה רבנן.** לטמא משכב ומושב כל זמן שלא ראתה לאחר תשמיש: **ומאי שנא משכב ומושב.** כיון דאמרת איהי דשכיחי בה דמים גזרו בה רבנן מאי שנא בועל דלא גזרו ביה רבנן שטמטאנו: **דברי הכל.** ואפילו ב"ש וקתני בשני שבתוך י"א מגעה תלוי וקשיא לרב הונא: **עשירי.** אין לו לרוף לזיבה שאין מצטרף עמו אלא י"א דהוי להו תרי: **כתשיעי.** דפשיטא לן ביה דבעי שימור אם ראתה בו דהא ראוי להביאה לידי זבה גמורה: **אף עשירי.** אם התחילה לראות בו: **בעי שימור.** י"א כנגדו אע"ג דאינה ראויה לבא לידי זבה גמורה: **כי"א.** לב"ה דאמרי לא בעי שימור: **בשמן בשמן.** גבי רבובה של תודה במנחות בפ' ב' מדות (דף פט.) דכתיב והקריב על זבח התודה וכתיב תלתא בשמן ותניא אילו נאמר בשמן הייתי אומר כל המנחות נלוג ת"ל בשמן בשמן דחלות ורקיקין הוי ריבוי אחר ריבוי למעט לחלי לוג: **איני שומע לך.** נלמד דבר זה מן המקרא שהלכה למשה מסיני על פה הוא: **שבין נדה לנדה.** בין סוף נדה לתחילת נדה משכלו ימי נדה אינה מחוברת להיות נדה ליבא לראייה אחת ששה והוא עד שיכלו י"א יום: **מאי הלכה.** דמשמע איום י"א קאמר רבי אלעזר בן עזריה דהוי הלכה למשה מסיני וכעי הש"ס מאי הלכותיו משאר הימים שלפניו: **הלכה י"א.** בדבר אחד הוא חלוק משלפניו: **הלכות י"א.** בשני דברים הוא חלוק: **שימור לאחריני.** לעשירי: **לא איהו בעי שימור.** מדאורייתא לשמור [ז] י"א כנגדו ולא לאחריני הוי שימור דעשירי לא בעי שימור מדאורייתא הואיל ולא תבא בהן לידי זיבה ומדרבנן מיהא אפילו רואה יום י"א אסורה לשמש ביום שלאחריו כדקתני מתני' [ע"א] ה"ז גרגרן ואמרינן בפרק בא סימן (לעיל דף נד.) גרגרן דתנן אסור: **יום הרואה ג' ימים בתחילת נדה רצופים הרי זה.** לספירת ז' נקיים ולקרבן דכתיב (ויקרא טו) ימים רבים וקמלריך לה ספירה וקרבן: **מה אני מקיים ואשה כי תהיה זבה.** האמור בפרשה ראשונה שלא הצריכה ספירת נקיים וקרבן: **ברואה יום אחד.** אבל ראתה ג' תהא זבה: **תלמוד לומר.** בפרשה שניה: בלא

[ח] [סנהדרין פז.], [ט] [מגמות פט.], [י] [נחמיס פב.], [ד] רש"ל, [כ] רש"ל מ"ז, [ו] בס"א: שניים, [ז] נ"ל י"ב, [ח] ע' רש"ל, [ט] נ"ל דבספרים של תוס' לא היה הגירסא בקונטרס דפריך בתר הכי בגמ' כמו בספרים שלנו דגרס' מ"ש משכב ומושב דמטמאין ליה דלפי גי' זו לא מקשי תוס' מידי. מהר"מ,

תורה אור השלם

1. וְאִשָּׁה כִּי תִהְיֶה זָבָה דָּם יִהְיֶה זֹבָהּ בְּבְשָׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְנִדָּתָהּ וְכָל הַנֹּגֵעַ בָּהּ יִטְמָא עַד הָעָרֶב: ויקרא טו יט

הגהות הב"ח

(א) גמ' אתה מרבה בשמן בשמן כל היום: (ב) תוס' ד"ה ר' יוחנן וכו' אין י"א צריך ספירה אבל מ"מ נעשה שמור לעשירי ור"ל סבר:

הגהות הגר"א

[א] גמ' נ"ל (ר' יהודה) נממקק וכ"ג בית שמאי:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' תני לוג שמן לתודה ורביעית שמן לנזיר כל"ל: ב] תוס' ד"ה אלא תני מ' ורביעית שמן לנזיר כל"ל: ג] בעין משפט אות ה' נ"ל מיי' פ"ח מה' מרוחות ה"ל:

מוסף רש"י

חצי לוג שמן לתודה. לכל המינין (מנחות פט. מכת"י). ורביעית (יין) [שמן] לנזיר. לכל נאמני נזיר (שם). ואחד עשר יום שבין נדה לנדה. שבין סוף נדה לתחלת נדה, שלאחר שכלו שבעת ימי נדה שהאשה נדה, שוב אינה מתחלת לראות נדה עד י"א יום, ואפילו אם ראתה, דם זיבה היא, ואם אינה רואה באותן י"א יום אחד או ב' ימים לרופין, או אפילו ג' ימים שאינם רופין, כגון יום טומת ויום טהור הוא שומרת יום כנגד יום וטובלת ליום המחרת, ואם ג' ימים ראתה לרופים הוא זבה ובעינא קפיר שבעה וקרבן, אבל לאחר י"א יום אם רואה דם נדה היא ואם רואה יום לאשון שומרת שאה והוא, ואם כל ז' ראתה ופוסקת לערב טובלת מיד ואינה צריכה ספירה שבעה וקרבן מן התורה, אבל בנות ישראל הן החמירו על עצמן שאפילו רואה טיפת דם בחדרל יושבת עליו שבעה נקיים ולאחר כמה שנים קבלו עליהן דבר זה (שם. ועי' מגילה כח: הובא לעיל סז. ובעי"ז סנהדרין פז.).

מאי הלכה. איפליגו ר' יוחנן ורשב"ל בהלכות היום האחרון, ר' יוחנן אמר הלכה י"א. הלכה אחת נאמרה בו, ר"ל אמר הלכות י"א. שתי הלכות נאמרו בו ליחלק מלפניו (סנהדרין פז. עי"ש באור סוגיא זו בארוכה).